

Verschil van inzicht is de rem op de multipolaire wereld

De unipolaire wereld heeft een groot voordeel op de multipolaire wereld omdat in een unipolaire wereld alle neuzen dezelfde kant op staan en in een multipolaire wereld er altijd verschil van inzicht is. Dit is de grote lijn, want natuurlijk is de werkelijkheid veel complexer. Mij gaat het erom te begrijpen waarom het zo moeilijk is voor de multipolaire wereld om een begin te maken van samenwerking. Het tegenstribbelen van de unipolaire wereld speelt ook, maar is een ander verhaal. Hoe overkomt de multipolaire wereld haar verschillen van inzicht?

Soevereine landen hebben een eigen soevereine mening. De Speciale Militaire Operatie van Rusland wordt uiterst behoedzaam uitgevoerd om de andere BRICS+ landen aan boord te houden. De reden voor de operatie moest verdedigbaar zijn en de operatie zelf proportioneel en binnen de kaders van het internationaal recht. Dit is een heel andere benadering van een dergelijke operatie als je het vergelijkt met hoe Israël opereert. De unipolaire wereld schaart zich achter de sterke speler die gewoon zijn gang mag gaan met het plegen van een genocide tegen een weerloze bevolking.

Er zijn internationale organisaties en verdragen die suggereren dat er al een multipolaire wereld is, maar helaas is dat alleen op papier. Ten tijde van het opstellen waren er goede intenties, maar in verloop van tijd heeft de unipolaire wereld de macht naar zich toegetrokken en de organisaties bemand en de verdragen uitgelegd in eigen belang. De multipolaire wereld staat voor de keuze om te proberen de zaak terug te draaien naar oorspronkelijke bedoelingen of zelf een nieuwe orde te creëren. Het eerste is lastig met zoveel tegenwerking en het laatste dwingt alle landen in de wereld een standpunt in te nemen.

BRICS+ heeft het nu al moeilijk om consensus te bereiken, laat staan als er meer landen bijkomen die nog uiteenloperder meningen hebben. Wat het ook lastig maakt is dat met het verlopen van de tijd de landen van politieke en dus ideologisch kleur kunnen veranderen waardoor mee blijven doen of mee gaan doen niet meer vanzelfsprekend is. De macht van een land zal altijd kijken naar het eigen belang en de multipolaire wereld moet dus zeer aantrekkelijk zijn. Dit is ook een wezenlijk andere insteek dan een multipolaire wereld willen omdat je de unipolaire wereld zat bent.

Het Midden-Oosten is verscheurd, maar is dit door de unipolaire wereld versus de multipolaire wereld óf is dit door de ene ideologie versus de andere ideologie. Zolang ideologieën elkaar de tent uitvechten kan er geen sprake zijn van een multipolaire wereld. Er is in het Midden-Oosten zoveel verschil van inzicht, dat er simpelweg geen samenhang kan zijn. Het was goed om te zien dat in Peking veertien rivaliserende Palestijnse groepen, waaronder Hamas en Fatah, een verklaring hebben ondertekend over het beëindigen van hun jarenlange onenigheid en het versterken van de Palestijnse eenheid. Maar zijn veertien groepen verhoudingsgewijs niet gewoon teveel om voortdurend rekening mee te houden?

Wat zijn eigenlijk de grootste verschillen van inzicht in die multipolaire wereld? Los van eigen belangen zoals met handel en grondgebied. Wanneer we gedeelde belangen hebben, dan kunnen we prima samenwerken. Maar waar hebben we dan wel zo vaak ruzie over? Wanneer worden mensen onverzettelijk en gaan ze over tot geweld en onderdrukking? De multipolaire wereld verzet zich nu openlijk tegen de unipolaire wereld die zich op zijn beurt verzet tegen de multipolaire wereld. Normaal gesproken maakt de unipolaire wereld geen kans, maar de multipolaire wereld is verdeeld. Ondanks die gemeenschappelijke 'vijand'. Die trouwens het verdeel en heersspel uitermate geperfectioneerd heeft en handig gebruik maakt van al die verschillen van inzicht. Geld en macht spelen een grote rol en veel machthebbers zijn daar zeer gevoelig voor. Of ze zijn terecht bang om vermoord te worden.

Wanneer mensen in een voetbalstadion juichen voor hun voetbalclub, dan is er saamhorigheid. Omdat ze van elkaar niet weten op welke politieke partij ze stemmen of welke religie ze aanhangen. Wanneer dezelfde mensen op een verjaardag praten over politiek of een religie, dan wordt het een ander verhaal. De saamhorigheid van een land hangt vooral af van het hebben van een gezamenlijke cultuur. Kijk dan eens naar de verschillen tussen bijvoorbeeld Jemen en België. Welke van de twee heeft samenhang en welke niet. Vervolgens kijk je naar Jemen en Saudi Arabië. Wat zie je? Twee landen geografisch dicht bij elkaar en zo enorm verschillend. Hoe moet een multipolaire wereld ooit vorm krijgen?

Wat in elk geval nodig is, dat landen intern beschikken over saamhorigheid. Het is voor een land belangrijk dat er een gezamenlijke cultuur is. Zonder samenhang is er altijd strijd. Er mogen wel verschillen zijn, dat kan niet anders, maar te grote verschillen zijn een constante rem op de hele samenleving. Wat vervolgens nodig is in de multipolaire wereld is een gezamenlijke visie. Welke uitgangspunten delen we en wat willen we samen bereiken. Dit moet voldoende zijn op hoofdlijnen en alle ideologieën overstijgen, want iedereen zal zich er in moeten kunnen vinden. Eigenlijk zal het zelfs moeten stellen dat we allemaal soeverein zijn en dat geen enkele ideologie zijn wil zou mogen opleggen aan anderen. De ideologie zelf zal moeten veranderen om die vrijheid mogelijk te maken.

De multipolaire wereld kan alleen slagen als al haar leden erin slagen om hun eigen cultuur zo te vormen dat alle andere culturen verdragen worden. Verschillen van inzicht zullen altijd blijven bestaan, maar de hoofdlijn moet onderkend worden. We zullen iets gemeenschappelijks moeten hebben en dat is met name de tolerantie van anderen. We zullen volwassen moeten worden en uit de zandbak met kleuters stappen. We zullen kritisch naar onszelf moeten worden en onze ideologie moeten bezien in het grotere geheel. Onze ideologieën zullen moeten evolueren, veranderen om de multipolaire wereld werkelijk mogelijk te maken. Dit moeten wij zelf doen en als we het laten, dan blijft de wereld unipolair. Unipolair met vele unipolaire eilandjes.

Nico Cost, 22 januari 2025